C/2024/6880

28.11.2024 г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет

Всеобхватна стратегия за биологичното разнообразие на COP16: обединяване на всички сектори в името на обща цел

(становище по собствена инициатива)

(C/2024/6880)

Докладчик: **Arnaud SCHWARTZ**

Съветник	Alexandros KASSAPIS (на докладчика)
Решение на Пленарната асамблея	18.1.2024 г.
Правно основание	Член 52, параграф 2 от Правилника за дейността
Компетентна секция	„Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“
Приемане от секцията	3.9.2024 г.
Приемане на пленарна сесия	19.9.2024 г.
Пленарна сесия №	590
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	158/2/7

1. Заключения и препоръки

1.1. В контекста на подготовката на 16-ата конференция на страните по Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие (КБР) ЕИСК би желал да отбележи следното:

1.2. Биологичното разнообразие представлява запаса от генетично многообразие, който е най-важната част от природния капитал, наследен от човечеството от майката природа. То е предпоставка за дългосрочна продоволствена сигурност и устойчив икономически просперитет. Съществуването и просперитетът на човечеството ще зависят от способността ни да си сътрудничим и да зачитаме пределните възможности на планетата. ЕС има ключова роля за избягване на вноса и износа на екологично и социално неустойчиви храни, продукти и технологии както в границите на Съюза, така и извън тях, по-специално чрез законодателството и търговските споразумения на ЕС.

1.3. С цел да бъдат по-ефективни, политиките за насърчаване на биологичното разнообразие трябва да станат по-съгласувани и междусекторни, да бъдат по-добре интегрирани в програмите за климата и екологичната и продоволствената сигурност в ЕС и в световен мащаб, да обхващат не само екологичните, но и социалните и икономическите измерения и да получат необходимата финансова подкрепа.

1.4. Сега повече от всякога е необходимо иновативно и ефективно публично, частно и смесено финансово подпомагане на най-важните и понякога уязвими заинтересовани страни (включително дребни земеделски стопани и рибари, коренно население и др.); глобална финансова архитектура със стандартизиран механизъм за докладване и нови показатели, в основата на които да стои зачитане на пределните възможности на планетата, пренасочване на инвестициите към нисковъглеродни, издръжливи икономики и процъфтяващи екосистеми, както и подкрепа от страна на ЕС на държавите от Глобалния юг при опазването на биологичното разнообразие.

1.5. От съществено значение за възнаграждаването на услугите в областта на биологичното разнообразие и за справедливото компенсиране на финансовите загуби, които биха могли да понесат ползвателите на земя при осигуряването на по-голямо биологично разнообразие, което в дългосрочен план ще доведе до по-устойчиво, по-издръжливо и по-здравословно производство, са наличието на специални фондове, определянето и прилагането на глобални стандарти относно интегритета и прозрачността на финансовите инструменти в областта на биологичното разнообразие, както и отливът на инвестиции от „вредните за околната среда субсидии“.

1.6. Между здравето на екосистемите, животните и хората съществува взаимна зависимост, тъй като те са част от една и съща природна екосистема. Поради това в Европа следва да се разработи подход „Едно здраве“.

1.7. Политиките в областта на околната среда и климата не следва да се възприемат като тежест, възпрепятстваща възстановяването от настоящата криза, а по-скоро като част от необходимите дългосрочни решения за бъдещето. По-силната дипломация в областта на климата и биологичното разнообразие също е от ключово значение за засилване на международното сътрудничество и за съвместното успешно поддържане на нашите екосистеми, икономики и общества.

1.8. С оглед на включването на биологичното разнообразие в различните области на политика и набелязването на действия в областта на климата с положително въздействие върху природата ЕС следва да възприеме интегриран многостепенен подход с участието на множество заинтересовани страни, включващ научни изследвания, разработване на политики, ангажиране на заинтересованите страни и кампании за повишаване на обществената осведоменост.

1.9. Изпълнението на международни споразумения като споразуменията за климата и биологичното разнообразие ще изисква по-приобщаващ модел на управление на всички равнища с ангажирането на ранен етап на множество заинтересовани страни, който включва систематично, съвещателно ([1]) и последователно участие на гражданите и организациите на гражданското общество, обществеността, включително младите хора, частния сектор и академичните среди, като същевременно се гарантират най-ефективните механизми за отчетност и справедлив достъп до правосъдие и данни. Освен това ще бъде необходимо консолидирането на социалния диалог и колективното договаряне в областта на опазването на биологичното разнообразие и ясното участие на социалните партньори.

1.10. И накрая, но не по-маловажно, ЕИСК изразява загриженост, че ЦУР не се споменават в новите политически насоки на Комисията и отново призовава за интегрирана, цялостна стратегия с амбициозни дългосрочни цели и планове — Програма за устойчиво развитие на ЕС до 2050 г. — за да се гарантира икономика на благосъстоянието, функционираща в рамките на пределните възможности на планетата. Вместо да разглежда целите и целевите стойности поотделно, ЕС трябва да възприеме системен, междусекторен и основан на прогнозиране подход, с цел да намали сложността на своите политики и да повиши тяхната ефективност ([2]).

1.11. В това отношение би могло да помогне създаването на длъжността „комисар за бъдещите поколения“, който да отговаря за насърчаването на дългосрочно, цялостно и системно мислене, което да се съсредоточава върху показатели за благосъстоянието и биологичното разнообразие, които не се ограничават до данните за БВП, и систематично да ги взема под внимание. Ето защо ЕИСК призовава за междуинституционална декларация от страна на Европейския парламент, Съвета на ЕС и Европейската комисия, за да се осигури стабилна рамка, която да гарантира защитата и утвърждаването на правата на бъдещите поколения. За тази цел Комисията следва да създаде служба на изпълнителен заместник-председател, отговарящ за бъдещите поколения.

2. **Контекст**

2.1. В контекста на настоящата тройна планетарна криза (изменение на климата, замърсяване и загуба на биологично разнообразие) става все по-належащо да се преосмислят отношенията ни с природата и да се опазят и при необходимост — да се възстановят природните екосистеми, от които зависят хората и по-голямата част от икономическите им дейности, включително селското и горското стопанство и рибарството. Счита се, че над 50 % от световния БВП зависят от природата ([3]), а около 40 % от работните места в световен мащаб зависят пряко от здравите екосистеми ([4]).

([1]) Съвещателното участие произтича от теориите за съвещателната демокрация и убеждението, че политическите решения следва да бъдат резултат от открита дискусия и дебат между гражданите. Examples of deliberative participation (Примери за съвещателно участие), SALTO.

([2]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „ЕС и Програмата до 2030 г.: укрепване на изпълнението на ЦУР“ (ОВ C, C/2024/876, 6.2.2024 г., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/876/oj?locale=bg).

([3]) *Study for a methodological framework and assessment of potential financial risks associated with biodiversity loss and ecosystem degradation* (Проучване за методологична рамка и оценка на потенциалните финансови рискове, свързани със загубата на биологично разнообразие и нарушаването на екосистемите), Европейска комисия.

([4]) *World Employment and Social Outlook 2018* (Световна заетост и социални перспективи през 2018 г.), МОТ.

2.2. По-специално, като подчертава значението на тропическите гори за биологичното разнообразие в световен мащаб, ЕИСК изтъква еднаквото значение на биологичното разнообразие във водните системи и почвите и значението на биологичното разнообразие в селското стопанство, например разнообразието от отглеждани култури, за устойчивото производство на храни.

2.3. Световната здравна организация (СЗО) счита замърсяването и увреждането на околната среда за сериозен риск за човешкото здраве ([5]). Чистата, здравословна и устойчива околна среда е основно право на човека ([6]). Утвърждаването на правото на здравословна околна среда в законодателството на ЕС ([7]) и разработването на подход „Едно здраве“ ще спомогнат да се гарантира устойчиво бъдеще за настоящото, както и за бъдещите поколения.

2.4. Непропорционалният риск от загуба на биологично разнообразие и влошаване на състоянието на околната среда за определени общности и групи хора в рамките на отделните държави и между тях също стана очевиден, което подчертава необходимостта от справедлив преход ([8]).

2.5. Глобалната рамка за биологичното разнообразие Кунмин–Монреал от 2022 г., известна също и като План за биологичното разнообразие за живот на Земята (План за биологичното разнообразие) ([9]), приета на 15-ата конференция на страните по Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие (КБР), отбеляза историческо постижение в мобилизирането срещу загубата на биологично разнообразие. Въз основа на изпълнението на ЦУР в плана се определя пътят за постигане до 2050 г. на глобалната визия за свят, живеещ в хармония с природата. Ключовите елементи на плана за биологичното разнообразие включват четири цели за 2050 г. и 23 конкретни цели за 2030 г.

2.6. Оценките на развитието обаче показват, че глобалните постижения не отговарят на поетите ангажименти ([10]). Освен това напредъкът в ЕС изостава от целевите стойности (например стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. ([11])). Основните причини за продължаващата загуба на биологично разнообразие остават изменението на климата, загубата на местообитания (поради земеползване за селскостопански цели и урбанизация), замърсяването и прекомерната експлоатация на природните ресурси.

2.7. Пазарните механизми сами по себе си не осигуряват обществени блага или устойчива световна икономическа система. Обществените блага изискват публично управление и средства, а пазарните механизми се нуждаят от корекции и насоки от страна на публичните органи, за да се гарантира, че те допринасят за социалното благосъстояние.

2.8. Политиките в областта на околната среда (законодателство, мерки, финансиране) изискват солидарност и силно международно сътрудничество. Въпреки напредъка и успеха на Конвенциите на ООН по отношение на определянето на цели, изпълнението е недостатъчно поради липсата на политически консенсус относно мерките и споделянето на тежестта на всички институционални равнища ([12]). Това застрашава екологичната издръжливост на планетата и ако тази тенденция не бъде обърната, може да доведе до огромни социално-икономически предизвикателства и да създаде непропорционална тежест за младите хора и бъдещите поколения, по-специално в Глобалния юг.

([5]) *Estimating environmental health impacts* (Оценка на въздействието на околната среда върху здравето), СЗО.

([6]) Резолюция относно *The human right to a clean, healthy and sustainable environment*, (Правото на човека на чиста, здравословна и устойчива околна среда) Общо събрание на ООН.

([7]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Право на здравословна околна среда в Европейския съюз, особено в контекста на войната в Украйна“ (ОВ C 228, 29.6.2023 г., стр. 10), Информационен доклад на ЕИСК относно„*Опазването на околната среда като предпоставка за зачитането на основните права*“.

([8]) NAT/933 *Към законодателно предложение за справедлив преход и политически инструменти на ЕС, които да дават възможност за по-социален Европейски зелен пакт* (в процес на изготвяне); Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Постигане на напредък по рамката на политиката на ЕС за справедлив преход: какви мерки са необходими?“ (ОВ C, C/2024/1576, 5.3.2024 г., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/1576/oj?locale=bg).

([9]) *Biodiversity Plan for Life on Earth* (План за биологичното разнообразие за живот на Земята).

([10]) CBD Online Reporting Tool (Инструмент за докладване онлайн на Конвенцията за биологичното разнообразие).

([11]) EU Biodiversity Strategy Dashboard (Информационно табло за стратегията на ЕС за биологичното разнообразие).

([12]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета относно Обща програма на Европейския съюз за действие за околната среда до 2030 година“ (ОВ C 123, 9.4.2021 г., стр. 76), Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. „Да върнем природата обратно в живота ни“ (ОВ C 429, 11.12.2020 г., стр. 259), Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „По-конструктивна роля на гражданското общество при прилагането на законодателството в областта на околната среда“ (ОВ C 47, 11.2.2020 г., стр. 50), Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Прилагане на законодателството на ЕС в областта на околната среда: качество на въздуха, водите и отпадъците“ (ОВ C 110, 22.3.2019 г., стр. 33), Становище на Европейския икономически и социален комитет относно Съобщение от Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Действия на ЕС за подобряване на спазването на законодателството и управлението в областта на околната среда (ОВ C 283, 10.8.2018 г., стр. 83).

2.9. Политическото напрежение и дезинформацията ([13]) във връзка с климата и биологичното разнообразие, ескалиращите конфликти, миграцията и нарастващите разходи за живот излагат на риск целите на Европейския зелен пакт, Плана за биологичното разнообразие, Парижкото споразумение и Програмата на ООН до 2030 г. Въпреки че тези многостранни проблеми разкриха колко крехка е нашата икономическа система, те също така предоставят възможност за трансформираща промяна към икономика на благосъстоянието и ново наративно послание за хората и планетата ([14]).

2.10. С изборите за Европейски парламент и обновяването на състава на Комисията настъпи моментът да се даде приоритет на биологичното разнообразие и прилагането на достиженията на правото на ЕС в областта на околната среда във всички политики на ЕС. Налице са и всички основания ЕС да поеме отговорност за световното биологично разнообразие и постепенно да прекрати действията, които оказват отрицателно въздействие върху екосистемите и общностите в трети държави, особено в Глобалния юг.

2.11. Целта на настоящото становище по собствена инициатива е:

— да се създаде ново наративно послание за хората и планетата, като се подчертае взаимовръзката между издръжливите екосистеми и просперитета;

— да се разработи всеобхватна стратегия за биологичното разнообразие, която да включва екологично, икономическо и социално измерение и да бъде свързана с програмите в областта на климата и околната среда, програмата „Едно здраве“, както и със секторите, които са най-зависими от биологичното разнообразие и оказват най-голямо въздействие върху него;

— да се идентифицират потребностите и опасенията в тези сектори (включително селското стопанство, горското стопанство, рибарството и биоикономиката) и да се предложат решения, които да спомогнат за постигането на целите на ЕС и глобалните цели в областта на биологичното разнообразие;

— да се предложат конкретни препоръки за програмата на новата Комисия и 16-ата конференция на страните по Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие;

— да се увеличат полезните взаимодействия между Конвенциите на ООН за биологичното разнообразие, за климата и за опустиняването (КБР на ООН, РКООНИК и UNCCD).

3. **Финансиране на биологичното разнообразие**

3.1. Глобалните оценки изтъкват необходимостта от мобилизиране на значителни финансови ресурси за адаптиране към изменението на климата и смекчаване на последиците от него, както и за опазване, съхраняване и възстановяване на биологичното разнообразие, особено в контекста на РКООНИК и Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие ([15]). Отчитайки, че публичното финансиране не е достатъчно, ЕИСК подчертава значението на мобилизирането на инвестиции от частния сектор, включително евентуално чрез финансови инструменти като кредити за намаляване на емисиите, суапове на дълг срещу биологично разнообразие и облигации, свързани с ЦУР. ЕИСК обаче предупреждава, че интегритетът на тези инструменти трябва да бъде строго гарантиран и че по-специално предложенията за „пазари на биологично разнообразие“ трябва да се формулират след внимателно обмисляне. ЕС следва да насърчи в рамките на международни форуми като Международната конференция за финансиране на развитието създаването на световна комисия, която да гарантира прозрачността и интегритета на финансовите инструменти за опазване на биологичното разнообразие.

3.2. С оглед на очевидната загуба на биологично разнообразие, дължаща се на изменението на климата, призовавайки за бързото прекратяване на субсидиите за изкопаеми горива, ЕИСК приветства и определянето на „вредни за околната среда субсидии“ (ВОСС) и призовава за по-нататъшното им идентифициране и планирано постепенно прекратяване, като се гарантира, че инвестициите в рамките на екологичния и справедлив преход носят нетни ползи за биологичното разнообразие и околната среда.

3.3. ЕИСК отправя искане към Комисията да насърчи държавите членки да доразвият, въведат и приложат хармонизирани, екологосъобразни и устойчиви данъчни системи въз основа на принципа „замърсителят плаща“ по справедлив и нерегресивен начин ([16]). Този принцип следва да се прилага и за общините и други местни или регионални органи, а събраните средства могат да бъдат заделяни за предотвратяване на замърсяването.

([13]) Становище на Европейския икономически и социален комитет — Защита на демокрацията от дезинформация (ОВ C, C/2024/4052, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4052/oj).

([14]) Становище - Европейски икономически и социален комитет - План за европейски зелен и социален пакт, основан на икономика на благосъстоянието (ОВ C, C/2024/6879, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6879/oj): Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Устойчивата икономика, от която се нуждаем“ (ОВ C 106, 31.3.2020 г., стр. 1).

([15]) Становище - Европейски икономически и социален комитет - Финансиране на борбата с изменението на климата: нова пътна карта за реализиране на големите амбиции в областта на климата и ЦУР (ОВ C, C/2024/6881, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/C/2024/6881/oj).

([16]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „По-конструктивна роля на гражданското общество при прилагането на законодателството в областта на околната среда“ (ОВ C 47, 11.2.2020 г., стр. 50).

3.4. В няколко свои становища ЕИСК заяви ([17]), че не може да се очаква разходите за опазването на биологичното разнообразие да бъдат понесени от земеделските стопани, рибарите и собствениците на гори. Предоставянето на обществени блага и стойност би трябвало по-скоро да се превърне в полезен източник на доходи за тях, например посредством разработването на екостимули. ЕИСК разкритикува и недостатъчното финансиране на мерките по „Натура 2000“ и призова за създаването на европейски фонд за биологичното разнообразие. Сега тези препоръки трябва да бъдат следвани от Комисията и държавите членки.

3.5. ЕИСК посочва, че публичните средства, включително многогодишната финансова рамка (МФР), следва да се използват приоритетно в полза на общественото благо, и призовава да се осигури съгласуваност между всички области на политика (ОСП, ОПОР, енергетика, транспорт, социални политики и др.), финансирането и субсидиите, които оказват въздействие върху опазването и възстановяването на биологичното разнообразие. Във връзка с това ЕИСК счита, че ОСП за периода след 2027 г. трябва да осигури стабилна дългосрочна политическа рамка, ориентирана към устойчиво производство на храни и отворена стратегическа автономност за ЕС, като същевременно защитава разнообразието на културите и видовете земеделие в ЕС и неговите екосистеми ([18]).

4. Увеличаване на биологичното разнообразие и действията в областта на климата с положително въздействие върху природата: добри и лоши практики

4.1. Изменението на климата е един от основните фактори за загубата на биологично разнообразие. Поради това повечето политики за борба с изменението на климата са от полза и за биологичното разнообразие. Някои технологични и цифрови решения за действия в областта на климата обаче биха могли да навредят на биологичното разнообразие и околната среда (напр. ИИ, ядрената енергетика, улавянето и секвестирането на въглерод и др.). ЕС следва да спазва принципа на предохранителните мерки.

4.2. За да се увеличат биологичното разнообразие и действията в областта на климата с положително въздействие върху природата, ЕИСК препоръчва:

4.2.1. **сътрудничество** между учените в различни области (предимно в областта на биологичното разнообразие и климата), но също и между създателите на политики и заинтересованите страни. ЕИСК призовава за нови семинари, спонсорирани съвместно от Междуправителствената научно-политическа платформа относно биоразнообразието и предлаганите от екосистемите услуги (IPBES) и Междуправителствения комитет по изменението на климата (МКИК) с цел предоставяне на насоки на международната общност за насърчаване на това необходимо сътрудничество ([19]). Той призовава и за пилотно въвеждане на многостранни решения в областта на биологичното разнообразие в европейските мисии в областта на климата (напр. „Адаптиране към изменението на климата“ и „Неутрални по отношение на климата градове“);

4.2.2. **интегриране** на биологичното разнообразие в действията в областта на климата и обратно. ЕИСК призовава Комисията да разработи интегрирани политики в областта на климата и биологичното разнообразие както във вътрешен, така и в международен план. За тази цел са необходими **оценки на въздействието** на решенията в областта на климата и мерките в областта на биологичното разнообразие;

4.2.3. **мониторинг** на прилагането на директивите за опазване на природата, Закона за възстановяване на природата и последващите действия относно ангажиментите, свързани с Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие;

4.2.4. **природосъобразни и екосистемни решения**, насочени едновременно към изменението на климата и загубата на биологично разнообразие ([20]), като например опазване на естествените местообитания, възстановяване на екосистемите, горите и влажните зони, устойчиво управление на земите и устойчиви селскостопански практики, предоставят екосистемни услуги, като същевременно намаляват емисиите на парникови газове и зачитат правата и културата на засегнатите хора, като например местните общности и коренното население;

4.2.5. интегриране на **кръговата икономика**, която предлага рамка за преобразяваща промяна към устойчиво използване на природните ресурси и икономика на благосъстоянието, функционираща в рамките на пределните възможности на планетата. Екологичните и социално-икономическите ползи от кръговите подходи могат да се превърнат във фактори за успех за изпълнението на политиките в областта на биологичното разнообразие и климата;

([17]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно възстановяването на природата“ (ОВ C 140, 21.4.2023 г., стр. 46), Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. „Да върнем природата обратно в живота ни“ (COM (2020) 380 final) (ОВ C 429, 11.12.2020 г., стр. 259).

([18]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Насърчаване на автономното и устойчиво производство на храни: стратегии за общата селскостопанска политика след 2027 г.“ (ОВ C, C/2024/2099, 26.3.2024 г., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/2099/oj?locale=bg).

([19]) *Biodiversity and Climate Change workshop report* (Доклад от семинара за биологичното разнообразие и изменението на климата), IPBES и МКИК.

([20]) *IUCN Global Standard for Nature-based Solutions: first edition* (Глобален стандарт на IUCN за природосъобразни решения: първо издание), Международен съюз за опазване на природата и природните ресурси (IUCN).

4.2.6. **обществена осведоменост и информираност** за всички, особено за създателите на политики, младите хора и предприятията, относно взаимовръзката между биологичното разнообразие, изменението на климата, стабилността на екосистемите и благосъстоянието на хората;

4.2.7. **механизми за стимулиране** с цел насърчаване на екологосъобразни практики и възпиране на дейности, които вредят на биологичното разнообразие и околната среда. Те следва да включват платежни схеми за екосистемни услуги (например за земеделски стопани, горски стопани и рибари), принос на природата за хората ([21]) и програми за екологично сертифициране. Освен това като крайна мярка следва да се обмисли въвеждането на система за екологична компенсация, основана на ясни критерии. Например строителните проекти, които са вредни за природата, биха могли да бъдат компенсирани в друга сфера. Струва си също така да се обмисли създаването на общ пазар за екологични компенсации;

4.2.8. **международна социална и „зелена“ дипломация** за финансиране и обмен на знания, насочена към Глобалния юг и коренното население, следва да допълни вътрешните усилия на ЕС и да увеличи полезните взаимодействия между Конвенцията за биологичното разнообразие на ООН, РКООНИК и Конференцията на страните по Конвенцията на ООН за борба с опустиняването.

4.3. ЕИСК предлага също така да се назначи комисар за бъдещите поколения, който да отговаря за насърчаването на дългосрочно, цялостно и системно мислене, което да се съсредоточава върху показатели за благосъстоянието и биологичното разнообразие, които не се ограничават до данните за БВП, и систематично да ги взема под внимание.

5. Създаване на положително послание за биологичното разнообразие чрез силно участие на гражданското общество

5.1. Междупоколенческият аспект на политиките в областта на биологичното разнообразие и околната среда трябва да намери израз в силна и значима ангажираност на младите хора на всички етапи от процесите на вземане на решения — от определянето на дневния ред и изготвянето на законодателни предложения до изпълнението, мониторинга и предприемането на последващи действия ([22]), за да се гарантира, че въздействието на политиките върху бъдещите поколения се взема предвид ([23]).

5.2. Участието на гражданското общество в управлението на биологичното разнообразие е от решаващо значение за постигането на целите в областта на биологичното разнообразие и за интегрирането на потребностите и опасенията на всички сектори, включително селското стопанство, горското стопанство и рибарството. ЕИСК предлага то да бъде структурирано на местно, европейско, международно и междусекторно равнище, както следва:

5.2.1. на местно и национално равнище

— включване на биологичното разнообразие и екологията в ученето през целия живот и националните образователни системи е от първостепенно значение за изграждането на положителна нагласа спрямо биологичното разнообразие ([24]). Държавите членки следва да осигурят достъп до националните паркове и природните зони и да организират програми за повишаване на осведомеността във връзка с тях, за да се насърчи тяхното стопанисване и да се изтъкнат ползите от доближаването на хората до природата. Следва да се подкрепят образователни програми, подобни на организираните от Международния съюз за опазване на природата и природните ресурси (IUCN) и федерацията EUROPARC ([25]);

— организиране на работни семинари на местно равнище по въпросите на биологичното разнообразие с участието на представители на организации на гражданското общество, местните общности, младежта, коренното население, академичните среди, финансовия сектор и заинтересованите сектори като селското и горското стопанство и рибарството;

— улесняване на процесите на вземане на решения с участието на заинтересованите страни в разработването, изпълнението и мониторинга на действията за опазване на биологичното разнообразие на местно равнище;

— подкрепа за инициативи на местно равнище и проекти за опазване на околната среда, основани на общността, които дават възможност на местните общности да поемат отговорност и да управляват усилията за опазване на биологичното разнообразие и да изпробват нови бизнес модели за опазване на биологичното разнообразие (напр. екотуризъм, биологично и регенеративно селско стопанство и др.);

([21]) Nature's Contributions to People (NCP) (Приносът на природата за хората), Междуправителствена научно-политическа платформа относно биоразнообразието и предлаганите от екосистемите услуги (IPBES).

([22]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Към структурирано участие на младежта в процеса на вземане на решения в ЕС относно климата и устойчивостта“ (ОВ C 429, 11.12.2020 г., стр. 44).

([23]) EU Youth Test, Fit for Future Generations (Оценка на въздействието на ЕС от гледна точка на младежта. Поколения, подготвени за бъдещето).

([24]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предоставяне на възможности на младите хора да постигнат устойчиво развитие чрез образование“ (ОВ C 100, 16.3.2023 г., стр. 38).

([25]) Федерация EUROPARC.

5.2.2. на равнище ЕС

— засилване на представителството на организациите на гражданското общество и коренното население в процесите на изготвяне на политиката на ЕС в областта на биологичното разнообразие чрез ефективното им участие в механизми за консултации, консултативни органи и диалози със заинтересованите страни;

— организиране на семинари като посочените в раздел 5 и систематизиране на многостранни партньорства за сътрудничество между гражданското общество, правителствени агенции, научноизследователски институции и предприятия с цел ефективно прилагане на мерките за опазване на биологичното разнообразие;

5.2.3. в международен план

— застъпничество за по-активно включване на представители на гражданското общество в международните форуми за управление на биологичното разнообразие като (но не само) Конференциите на страните по Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие, Конвенцията на ООН за опазване на мигриращите видове диви животни ([26]), РКООНИК и Конвенцията на ООН за борба с опустиняването;

— засилване на ролята на НПО, младежките организации и организациите на коренното население, както и на други участници от гражданското общество в изготвянето на глобалните политики и споразумения в областта на биологичното разнообразие, като например плана за биологичното разнообразие;

— улесняване на обмена на знания и сътрудничеството между организации на гражданското общество в различни държави и региони с цел насърчаване на най-добри практики в областта на опазването на биологичното разнообразие и организиране на описаните в раздел 5 семинари, в които те да участват;

5.2.4. междусекторни аспекти

— насърчаване на диалога и сътрудничеството между организации на гражданското общество, учени и сектори като селското и горското стопанство и рибарството с цел разработване на взаимноизгодни решения;

— подкрепа за инициативи за научни изследвания и иновации, които изследват устойчиви практики и решения с положително въздействие върху природата за подпомагане на поминъка със справедливи доходи в тези сектори, като същевременно се увеличава максимално положителното въздействие върху климата;

— увеличаване на финансовата подкрепа и изграждането на капацитет за гражданското общество и младежките организации, работещи в областта на биологичното разнообразие, включително онези, насочени към подпомагането на устойчиво селско, горско и рибно стопанство, както и онези, които работят за защитата по съдебен ред на обществения интерес по въпроси, свързани с околната среда, с акцент върху тези в Глобалния юг;

— консолидиране на социалния диалог и колективното договаряне в областта на опазването на биологичното разнообразие и гарантиране на ясно участие на социалните партньори.

5.3. Освен това ЕИСК подкрепя създаването на постоянна световна гражданска асамблея, както беше предложено от фондацията ISWE и подкрепено от Организацията на обединените нации, чието създаване ще бъде обявено на срещата на върха, посветена на бъдещето, през септември 2024 г. ([27]). Също така ЕИСК счита, че подобна асамблея следва да работи по въпросите, повдигнати в настоящото становище. Той обаче изтъква, че това не представлява достатъчно решение, за да се гарантира подходящо представителство на заинтересованите страни в процеса на вземане на решения.

5.4. ЕИСК подкрепя правилното прилагане на екологичните права съгласно Орхуската конвенция от страна на държавите — членки на ЕС, и подходящото изграждане на капацитет сред гражданското общество, за да се гарантира, че то знае как да упражнява тези права ([28]). Той също така подкрепя прилагането на законни пътища за опазване на природата, като например правата на природата и правото на здравословна околна среда, под ръководството на гражданското общество ([29]).

5.5. Засилването на участието на гражданското общество е най-добрият начин за интегриране на потребностите и опасенията на всички сектори, за да създадем положително послание за биологичното разнообразие, да постигнем целите си във всякакъв мащаб и да се справим ефективно с този свръхтруден (*super wicked*) проблем.

([26]) *UN Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* (Конвенция на ООН за опазване на мигриращите видове диви животни).

([27]) Global and permanent citizens' assembly (Световна и постоянна гражданска асамблея), Фондация на ООН.

([28]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 1367/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно прилагането на разпоредбите на Орхуската конвенция за достъп до информация, публично участие в процеса на вземане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда към институциите и органите на Общността“ (COM(2020) 642 final — 2020/0289 (COD)) (ОВ C 123, 9.4.2021 г., стр. 66).

([29]) Проучване *Towards an EU Charter of the Fundamental Rights of Nature* (Към харта на ЕС за основните права на природата), ЕИСК.

5.6. Във връзка с това и в съответствие с неотдавнашния доклад ([30]) на докладчика на ООН относно природозащитниците, ЕИСК признава рисковете, пред които те са изправени, и призовава държавите членки да зачитат техните права, включително, но не само, свободата на изразяване на мнение, на мирни събрания и сдружаване, както и да търсят решение на първопричините за загубата на биологично разнообразие.

Брюксел, 19 септември 2024 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Oliver RÖPKE

([30]) *State repression of environmental protest and civil disobedience: a major threat to human rights and democracy* (Държавни репресии на протести на природозащитници и гражданско неподчинение: сериозна заплаха за правата на човека и демокрацията), Michel Forst, специален докладчик на ООН относно природозащитниците съгласно Орхуската конвенция.